

- ASIA** Lupa poiketa luonnonsuojelulain (9/2023) 65 §:n tiukasti suojellun luontotyyppin hävittämistä- ja heikentämiskiellosta
- HAKIJA** Oulun yliopisto, ekologian ja genetiikan yksikkö ja kasvitieteellinen puutarha / yhteyshenkilöt [REDACTED]
- VIREILLE** Hakemus 28.5.2025, täydennys 25.6.2025
- HAKEMUS** Hakija hakee luonnonsuojelulain 66 §:n mukaista poikkeuslupaa serpentiinikallioiden, -kivikoiden ja sorakoiden tiukasti suojellun luontotyyppin heikentämiskiellosta kasvinäytteenottoon Savukosken, Sodankylän ja Kittilän kuntien alueilla luontotyyppillä esiintyvien kasvien tunturihärkin, pikkutervakon ja pulskaneilikan geneettiseen tutkimukseen.
- Näytteenoton tarkoituksena on luoda pohjamateriaali tutkimukselle, jossa tutkitaan kohokkikasvien leviämistä ja sopeutumista raskasmetallimaaperään käyttäen populaatiogeneettisiä sekä genomiikan menetelmiä. Tutkimuslajeiksi on valittu kolme kohokkikasvia tunturihärkki (*Cerastium alpinum*), pikkutervakko (*Viscaria alpina*) ja pulskaneilikka (*Dianthus superbus*), joita kaikkia esiintyy serpentiinikallioilla/kivikoilla Suomessa. Näytteenotossa kerätään näistä kasveista lehtiä, kukkia ja siemeniä, joita on tarkoitus käyttää DNA-eristykseen, kasvien ploidiatason määrittämiseen sekä materiaalina kasvatukseen kokeellisessa maaperäsopeutumis- sekä juurien kasvukokeessa. DNA-eristystä varten optimaalinen näytekokoo on noin 1 g (märkäpaino) lehtimateriaalia per otantayksikkö (kasviyksilö/mätäs/tupas), mutta huomattavasti pienempi näytemäärä voi olla myös riittävä (~100 mg) riippuen materiaalin saatavuudesta. Ploidiatason määrittämiseen optimaalinen määrä on vähintään kaksi tuoretta kukkaa. Kokeellista tutkimusta varten kasveista kerätään siemennäytteitä, jos mahdollista vähintään 20 siementä / 3 siemenkotaa otantayksikköä kohden. Tavoitteena on, että otantaan valittavien yksilöiden määrä on 20 erillistä yksilöä kustakin valitusta paikasta mutta näytekokoa voidaan pienentää riippuen esiintymän koosta.
- Näytteidenkeruulupaa haetaan liitteessä luetelluille serpentiinikallioille/kivikoille/sorakoille, jotka ovat valittu tutkimuslajien esiintymien sekä niiden lähialueiden mukaan. Lopullinen näytteidenotto määräytyy näytteiden saatavuuden perusteella, mutta pyrkimyksenä on valita tutkimukseen mahdollisimman laajoja esiintymiä (> 500 yksilöä). Koska keruupaikat sijaitsevat neljän ELY-keskuksen alueella (Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Pohjois-Savon), hakemus on lähetetty samansisältöisenä jokaiseen ELY-keskukseen. Valtion luonnonsuojelualueiden osalta lupahakemus on lähetetty samansisältöisenä Metsähallitukselle.
- Lupaa haetaan Oulun yliopiston tutkijoille [REDACTED] ajalle 1.8.2025- 31.10.2026. Näytteidenoton ajankohta on syyskesä 2025 tai 2026.

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU:**Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus myöntää hakijalle hakemuksen mukaisen luvan seuraavin ehdoin:**

1. Tämä lupa on voimassa luvan lainvoimaiseksi tulemisesta 31.12.2026 saakka Kittilän, Sodankylän ja Savukosken kuntien alueella hakemuksen liitteessä esitetyillä serpentiiniluontotyyppikohteilla.
2. Lupaa saavat käyttää vain hakemuksessa mainittuun tutkimukseen osallistuvat Oulun yliopiston tutkijat hakemuksen mukaisesti.
3. Näytteitä kerätettäessä tämä lupa on pidettävä mukana ja näytettävä pyydettyäessä. Lupa-asiakirja voi olla myös sähköisessä muodossa.
4. Tämä lupa oikeuttaa näytteenottoon vain hakemuksessa mainittujen putkilokasvien osalta hakemuksessa esitetyn näytteen oton kuvauksen mukaisesti. Näytteenotolla ei saa vaarantaa lajien esiintymien elinvoimaisuutta näytteenottopaikalla ja otettava näytemäärä on suhteutettava aina myös esiintymän kokoon. Mikäli on epävarmaa, säilyykö esiintymä näytteen keräämisen jälkeen elinvoimaisena, ei näytettä tule kerätä.
5. Lupa oikeuttaa ainoastaan tutkimustarkoituksessa tapahtuvaan hakemuksen mukaiseen näytteenottoon ja sen aiheuttamaan serpentiiniluontotyyppien heikentämiseen. Lupa eivät oikeuta poikkeamaan mahdollisista muista suojelupäätöksiin kirjatusta rajoituksista. Näytteenottoon valtion suojelualuilla tulee tämän luvan lisäksi hakea tarvittavat luvat Metsähallitukselta.
6. Herkillä kallio- ja soraikkoalueilla liikkuminen tulee suunnitella ja tapahtua niin, ettei siitä aiheudu kohteilla esiintyvän vaateliaan kasvilajiston ja sen elinympäristöjen vahingoittumista.
7. Tutkimusalueilla on huomioitava, että toiminnalla ei saa aiheuttaa haittaa muille uhanalaisille tai lakisääteisesti suojeltaville lajeille. Tutkijoiden on ennakkoon selvitettävä edellä mainitun lajiston esiintymät alueella. Mikäli on epävarmaa, aiheutuuko tutkimuksen toteuttamisesta maastossa lain vastaisia seurauksia, tutkimusta ei tule toteuttaa kyseisellä alueella.
8. Lupa- ja valvontavirasto valvoo lupaehtojen noudattamista. Lupa- ja valvontavirasto voi peruuttaa luvan osittain tai kokonaan, mikäli luvan ehtoja ei noudateta tai luvan edellytykset eivät enää täyty.
9. Hakijan on toimitettava Lupa- ja valvontavirastoon selvitys tämän luvan mukaisista toimista vuosittain kyseisen vuoden loppuun (31.12.) mennessä. Raportti toimitetaan päätöksen asianumerolla LAPELY/2318/2025 varustettuna kirjaamoon (kirjaamo@lvv.fi). Raportista tulee käydä ilmi näytekohtaisesti laji, keruuajankohta ja -paikka (koordinaatit metrin tarkkuudella) sekä näytteen koko.

10. Mikäli hakemuksen mukainen tutkimus siirtyy toisen tahon hoidettavaksi, luvan siirtoa on haettava Lupa- ja valvontavirastolta. Luvan saanut vastaa kaikista lupapäätöksen mukaisista velvollisuuksista, kunnes hänen tilalleen on hyväksytty toinen toimija.

PERUSTELUT

Serpentiinikalliot, -kivikot ja soraikot ovat tiukasti suojeltuja luontotyypppejä, joiden hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (luonnonsuojelulaki 9/2023 65 §). Kaikki maahan kajoava toiminta sekä putkilokasvi-, sammal- ja jäkälänäytteiden kerääminen voivat heikentää serpentiiniluontotyyppiesiintymiä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää luonnonsuojelulain 66 §:n nojalla poikkeuksen 65 §:n tiukasti suojellun luontotyyppin hävittämisen ja heikentämiskiellosta, jos kyseisen luontotyyppin suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu tai luontotyyppin suojelu estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen eikä hankkeelle tai suunnitelmalle ole teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa olevaa vaihtoehtoa. Tämä poikkeuslupa annetaan määräaikaisena ja se saa olla voimassa enintään kymmenen vuotta kerrallaan. Poikkeuslupa voidaan liittää ehtoja, joita hakijan on noudatettava toiminnasta suojeluarvoille aiheutuvien haittojen välttämiseksi tai rajoittamiseksi. Ehdot voivat sisältää ajallisia tai alueellisia rajoituksia tai muita velvoitteita.

Jos hanke tai toimenpide, jota varten lupa on myönnetty, siirtyy toiselle, luvan siirtoa on haettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta/lupa- ja valvontavirastolta. Luvan saanut vastaa kaikista lupapäätöksen mukaisista velvollisuuksista, kunnes luvan haltijan tilalle on hyväksytty toinen (luonnonsuojelulaki 66 §).

Hakemuksen mukaisen tutkimuksen kohdelajit, joista näytteitä otetaan, sisältyvät luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) 5 §:ssä lueteltuihin serpentiiniluontotyyppin ilmentäjälajeihin. Näytteenotto on tarpeellista luonnontieteellisen tutkimuksen mahdollistamiseksi, sillä tarkoituksena on tutkia kohokkikasvilajien leviämistä ja sopeutumista raskasmetallimaaperään populaatiogenetiikan keinoin. Näytteitä pystytään siten keräämään ainoastaan kasveista, jotka ovat erikoistuneet kasvamaan juuri serpentiiniluontotyypeillä, joilla raskasmetallipitoisuudet ovat kallioperän vuoksi luontaisesti korkeat. Jotta lajeista voidaan eristää dna:ta, määrittää kasvien ploidiatasoja sekä kasvattaa niitä kokeellisissa olosuhteissa, on näytteiden kerääminen niiden luonnollisesta ympäristöstä välttämätöntä eikä sille ole teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa olevia vaihtoehtoja.

Tämän luvan mukainen toiminta ei vaaranna tiukasti suojeltujen luontotyyppien suojelutavoitteita, koska näytemäärät ovat pieniä, näytteen kerääminen ei tuhoa kasviyksilöä, eikä lajiesiintymiä saa hävittää eikä niiden elinvoimaisuutta vaarantaa näytteenotolla. Näytteiden keräämisen luontotyyppiesiintymiä heikentävä vaikutus on hyvin vähäistä ja luontotyyppin tila palautuu näytteenoton jälkeen.

Serpentiinikalliot kuuluvat Natura-luontotyyppiin Silikaattikalliot. Luvan mukainen toiminta on pienialaista ja verrattavissa vaikutuksiltaan tavanomaiseen maastossa liikkumiseen. Lupaehtojen mukaisella tutkimuksen toteuttamisella ei ole Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan LSL 34 §:n mukaisia merkittävästi heikentäviä

vaikutuksia Pomokairan Natura 2000 -alueen (FI1301712) suojeluperusteina oleville luontoarvoille eikä LSL 35 §:n Natura-arvioinnille ole tarvetta.

PÄÄTÖKSEN VOIMAANTULO

Päätöksen mukaisiin toimenpiteisiin saa ryhtyä luvan saavutettua lainvoiman muutoksenhakuajan ja mahdollisen muutoksenhaun jälkeen.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 34 §, 65 §, 66 §
Luonnonsuojeluasetus (1066/2023) 5 §
Valtion maksuperustelaki (150/1992) 6 §, 8 §
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 § 3 momentti 3 kohta
Hallintolaki (6.6.2003/434) 62 §
Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025 (794/2024)

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä (Liite 1).

ASIAKIRJAN HYVÄKSYNTÄ

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu. Merkintä sähköisestä allekirjoituksesta on dokumentin viimeisellä sivulla. Asian on esitellyt ylitarkastaja Piippa Wäli ja ratkaissut luontoympäristöyksikön päällikkö Jari Pasanen.

Lisätietoja päätöksestä antaa ylitarkastaja Piippa Wäli, piippa.wali@ely-keskus.fi, puh. 0295 037 408.

MAKSUA KOSKEVA PÄÄTÖS

Maksuitta

Luonnonsuojelua edistäviin tutkimuksiin ja opetustarkoituksiin myönnettävät poikkeusluvut ovat maksuttomia

LIITTEET

Valitusosoitus
Asiakirjan sähköinen hyväksymismerkintä

TIEDOKSIANTO**Hakijalle (sähköpostilla)**

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry (sähköpostilla)

Metsähallitus (sähköpostilla)

Sodankylän kunta (sähköpostilla)

Savukosken kunta (sähköpostilla)

Kittilän kunta (sähköpostilla)

PÄÄTÖKSEN YLEISTIEDOKSIANTO

Tämä päätös annetaan tiedoksi myös hallintolain (434/2003) 62 § mukaisella yleistiedoksiannolla. Päätös ja yleistiedoksianto koskeva ilmoitus julkaistaan Lapin ELY-keskusten verkkosivuilla:

<https://www.ely-keskus.fi/kuulutukset/lappi>

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö (sähköpostilla)

Suomen ympäristökeskus (sähköpostilla)

Tämä asiakirja LAPELY/2318/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/2318/2025 har godkänts elektroniskt

Pasanen Jari 21.11.2025 12:41

Wäli Piippa 21.11.2025 12:41